

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бабська М.В.

студентка,

Науковий керівник: Терещиць С.О.

доктор філософських наук, професор,

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова

РОЗВИТОК МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Швидкоплинність життя сьогодення постійно висуває нові вимоги до особистості XXI століття. Необхідність оперувати великою кількістю інформації, аналізувати дії, продумувати причинно-наслідкові зв'язки, чітко та коротко викладати інформацію, знаходити в ній основні елементи, швидко придумувати рішення для проблем, що виникають, – це те, без чого неможливо існувати сучасній людині. Вже зрозумілим стає необхідність формування гнучких навичок замість надбання звичних для нас знань та умінь. Науковці разом зі стейкхолдерами намагаються визначити найбільш уніфіковану сукупність якостей та здібностей, якою має володіти професіонал. Серед них і гнучкість мислення, і творчий потенціал, і емоційний інтелект тощо. Зосереджуючи увагу на сучасних тенденціях на другий план відходять вимоги до класичних компетентностей, таких як інтелектуальний розвиток, логічне мислення тощо. Проте не приділяючи відповідної уваги питанню забезпечення сталого інтелектуального розвитку, що є основою формування особистості та запорукою набуття нею інших необхідних компетентностей, неможливим стає досягнення успіху у всіх сферах діяльності.

Проблема розвитку пізнавальної активності та мислення розглядалася в різних працях педагогів і психологів. Я. Коменський,

К. Ушинський, Д. Локк, Жан-Жак Руссо визначали пізнавальну активність як природне прагнення дитини до пізнання. А. Маркова, В. Лозова, Ж. Тельнова, Г. Щукіна та інші вивчали особливості пізнавальної діяльності та способи її активізації у дітей середнього дошкільного віку.

Пізнавальна активність є одним з головних чинників розвитку дитячої особистості. Саме тому в усіх розділах чинних освітніх програм значна увага приділяється розвитку пізнавальних інтересів дітей у освітньому процесі. Крім цього, важлива роль належить і співпраці ЗДО з родиною в розвитку особистості дитини в цілому, і розвитку пізнавальної активності зокрема.

Сензитивним періодом розвитку особистості є дошкільний вік, тому вважаємо за доцільне зосередити увагу саме на засобах інтелектуального розвитку дітей середнього дошкільного віку. Оскільки діти середнього дошкільного віку краще сприймають наочні образи, та реальні об'єкти діяльності, актуальним стає використання ігрових технологій, як ефективного засобу інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку.

Останнім часом в умовах реорганізації системи освіти зазнає змін і система дошкільної освіти. Зокрема, актуальності почали набувати ігрові методи навчання, і все більшого поширення набувають ігрові технології. Підвищений інтерес педагогів до застосування ігрових методів в освітньому процесі пов'язаний з рядом загальних соціокультурних процесів, спрямованих на пошук нових форм соціальної організованості і культури взаємин між педагогом і дитиною. Необхідність підвищення рівня культури спілкування дітей в освітньому процесі диктується необхідністю підвищення пізнавальної та розумової активності дошкільнят, стимулювання їх інтересу до матеріалу, що вивчається.

У найрізноманітніших освітніх системах навчанню в грі відводиться особливе місце. Ігри, що сприяють розвитку сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, розвитку творчих здібностей, спрямовані на розумовий розвиток дошкільника в цілому. Л. Артемова підкреслює, що потребу в грі і бажання грати у дошкільнят необхідно використовувати і спрямовувати з метою виконання певних освітніх завдань. Гра буде засобом виховання і навчання, якщо вона буде

включатися в цілісний освітній процес. Керуючи грою, організовуючи життя дітей у грі, педагог впливає на всі аспекти розвитку особистості дитини: на почуття, на свідомість, на волю і на поведінку в цілому.

В основу логічного (правильного) мислення Ю. А. Петров поклав такі умови: коректне оперування термінами, логічність питання і відповіді, логічність міркування й подолання помилкових висновків.

На думку М. М. Скаткіна, структура логічного мислення полягає в єдності таких компонентів, як високий рівень виконання логічних операцій, самостійність, гнучкість мислення, характер його зв'язку з наочно-образними компонентами.

Іншу думку висловлює І. Л. Матасова, яка розглядає логічне мислення як одночасний вплив на емоційну, когнітивну й мотиваційну сфери дитини, що полягає в оволодінні всією системою операцій з перетворення інформації, її співвіднесення з дійсністю.

Такі відомі психологи, як Ж. Піаже, Л. С. Виготський, І. М. Сеченов, М. М. Поддяков, Н. А. Підгорецька наголошують, що велике значення для розвитку логічного мислення має залучення дитини до усвідомленої діяльності, застосування на практиці внутрішніх психічних дій. Крім того, Ж. Піаже важливим компонентом логічного мислення вважав розвиток мовлення дитини, оскільки принципові, характерні якості об'єктів і явищ стають зрозумілими лише після етапу промовляння вголос.

Розвиток логічного мислення у середніх дошкільників як запоруку успішного навчання і виховання розглядає І. Любченко, яка зробила висновки, що розвиток мислення дитини-дошкільника забезпечується узагальненням і ускладненням його практики і засвоєнням способів самої розумової діяльності. До педагогічних умов розвитку мислення дитини середнього дошкільного віку авторка відносить: забезпечення гармонійного поєднання мотиваційних та операційних компонентів; демократичний стиль виховання дитини; розвиток операцій мислення, що сприяють порівнянню, узагальненню, аналізу під час роботи з художньою літературою, організації спостережень, спеціальних занять.

Розвиток логічного мислення в дітей дошкільного віку відбуватиметься ефективніше, якщо в практичній діяльності

враховувати індивідуально-вікові характеристики кожної дитини, її активізацію під час роботи; організацію практичної діяльності з використанням пошукових, цікавих питань для розвитку й удосконалення розумових операцій.

Розвиток дитячого мислення неможливий без загального розумового розвитку. В ряді психологічних досліджень (Л. Виготський, В. Давидов, О. Запорожець, Г. Костюк, О. Леонтєв, С. Максименко, М. Поддьяков, О. Скрипченко) встановлено, що темп розумового розвитку дітей дошкільного віку досить високий порівняно з більш пізніми віковими періодами. Будь-які дефекти, помилки, припущені у розумовому вихованні в період дошкільного дитинства, фактично важко усуваються, поповнюються в старшому віці і мають негативний вплив на весь подальший розвиток дитини.

Список використаних джерел:

1. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник] / Дичківська І.М. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік / Піроженко Т.О. та ін. – Київ: Генеза, 2016. – 88 с. – (Серія «Настільна книга вихователя»).
4. Педагогічні технології: [навчальний посібник] / О.С. Падалка, А.М. Нісімчук, О.Т. Шпак. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2000. – 368 с.